

TAMPEREEN KANSALAISSUHLATOIMIKUNTA
Väinölänkatu 2, 33100 TAMPERE

SEREMONIAOHJE

Kaatuneitten muistopäivänä 2018

Tampere 2018

Hyvä lukija,

Tampereen Kansalaisjuhlatoimikunta järjestää Kalevankankaan hautausmaan sankarihaudalla vuosittain kunniakäynti- ja seppeleenlaskutilaisuudet Kaatuneitten muistopäivänä toukokuun kolmantena sunnuntaina klo 12.00 ja Itsenäisyyspäivänä 6.12. klo 12.00.

Puolustusvoimain lippujuhlapäivänä 4.6. klo 12.00 seremonian vastuujärjestäjä on Tampereen Varuskunta ja Kansalaisjuhlatoimikunta on mukana järjestelyissä kutsumalla kansalaisjärjestöt ym. mukaan. Samana päivänä klo 18.00 Kansalaisjuhlatoimikunta järjestää muistotilaisuuden marsalkka Mannerheimin patsaalla Vehmaisissa.

Tampereen Kansalaisjuhlatoimikunnan toiminta on pääosin veteraani- ja maanpuolustusjärjestöjen ylläpitämää yhteistyötä Tampereen Varuskunnan, Tampereen kaupungin, muiden tamperelaisten järjestöjen, oppilaitosten, viranomaisten ja laitosten kanssa. Toiminnan rahoittamiseksi kaupunki myöntää vuosittain toiminta-avustusta. Pieni osa tarvittavista varoista kerätään toimijoiden maksamilla vapaaehtoisilla jäsenmaksuilla.

Jotta seremoniaosaaminen ei katoa, Maanpuolustuskoulutus ry järjestää määräajoin Tampereella päivän mittaisia seremoniakoulutustilaisuuksia. Suosittelemme taustajärjestöjemme osallistuvan koulutuksiin lähettämällä niihin seremonioihin osallistuvia jäseniänsä. Järjestettävistä koulutuksista välitämme tietoja sähköpostitse. Kehotamme myös seuraamaan verkkosivua www.maanpuolustuskoulutus.fi ja siellä Pirkanmaan koulutusohjelmia.

Kiitämme kaikkia Kansalaisjuhlatoimikunnan työhön osallistuneita ja osallistuvia sekä tapahtumien toteutukseen myötävaikuttaneita yhteistyökumppaneita. Toivomme tapahtumiin runsasta järjestöllistä osanottoa.

Mikäli teillä on huomioita jäljempänä oleviin ohjeisiin tai niiden jakeluun, olemme käytettävissänne.

Puheenjohtaja Jorma Suonio, 0400-323 250, jorma.suonio@tampere.fi tai sihteeri Seppo Koivumäki, 040-5560380, seppo.koivumaki@elisanet.fi

Tampereen Kansalaisjuhlatoimikunta, Väinöläkatu 2, 33100 TAMPERE.

TAMPEREEN KANSALAIJSUHLATOIMIKUNTA

KAATUNEITTEN MUISTOPÄIVÄ

Vietetään toukokuun kolmantena sunnuntaina. Päivä on vakiintunut liputuspäivä.

Kaatuneitten muistopäivään kuuluu valtakunnallinen pääjuhla, paikallisia muistotilaisuuksia jumalanpalveluksineen ja sankarihaudoilla käynteineen.

Kaatuneitten muistopäivän viettäminen sai alkunsa 12. huhtikuuta 1940 pidetystä piispainkokouksesta, missä oli ehdotettu suru- ja muistojumalanpalvelusten pitämistä talvisodan sankarivainajien muistoksi 19. toukokuuta 1940.

Puolustusvoimain ylipäällikkö, sotamarsalkka C. G. E. Mannerheimin antamassa päiväkäskyssä ilmoitettiin, että toukokuun kolmantena sunnuntaina kunnioitetaan sisällissodassa ja talvisodassa kaikkien henkensä antaneiden suomalaisten muistoa sankarivainajien ja yksimielisyyden päivänä. Käsky koski vain puolustusvoimia, mutta sitä noudatettiin myös puolustusvoimien ulkopuolella. Jatkosodan ja Lapin sodan myötä on muistettu myös noissa sodissa kaatuneita samoin kuin rauhanturvaamistehtävissä surmansa saaneita suomalaisia.

Kaatuneitten muistopäivän nimi oli vuoteen 1945 Sankarivainajien Muistopäivä. Päivien valtakunnallisesta viettämisestä vastasivat Aseveljien liitto yhdessä Sotainvalidien veljesliiton kanssa. Aseveljien liiton työn jatkajaksi perustettiin sittemmin Sotaleskien Huolto -niminen järjestö, joka myöhemmin muutti nimensä Kaatuneitten Omaisten Liitoksi.

Vuonna 1956 Suomalaisuuden Liitto julkaisi liputusoppaan, jossa mainitaan että liputtaminen puolitangossa on yleistynyt kaatuneiden muiston kunnioittamiseksi. Tapana oli liputtaa tuona päivänä klo 10-14 puolitangossa, muun osan päivästä (klo 8-10 ja 14-21) kokotangossa. **Kun toisen maailmansodan päättymisestä vuonna 1995 tuli kuluneeksi 50 vuotta, ohjeita kuitenkin muutettiin niin, että nykyisin silloinkin liputetaan normaaliin tapaan koko päivän kokotangossa.**

Suomen viralliseen Helsingin yliopiston ylläpitämään kalenteriin Kaatuneitten Muistopäivä merkittiin vuonna 1974.

KAATUNEITTEN MUISTOPÄIVÄ

Tamperelaiset kansalaisjärjestöt, Tampereen kaupunki, Tampereen Varuskunta, tamperelaiset yliopistot ja korkeakoulut sekä oppi- ja muut laitokset kutsutaan osallistumaan Kaatuneitten Muistopäivänä kunniakäynti- ja seppelleenlaskutalaisuuteen Kalevankankaan sankarihaudalle klo 12.00 seuraavan ohjeen mukaisesti:

JÄRJESTÄYTYMINEN

Kokoontumispaikat

Sotiemme veteraanit, Sotainvalidit ja Vapaussodan Tampereen Perinneyhdistys ry:n edustajista ne, jotka eivät osallistu pääportin ryhmityksiin, ryhmittyvät suoraan sankarihaudalle ristinaukion Kalevantien puoleiseen laitaan **klo 11.50**.

Muut kansalaisjärjestöt, yliopistot ja korkeakoulut sekä oppi- ja muut laitokset kokoontuvat Kalevankankaan hautausmaan pääportille **klo 11.30**, jossa johdetusti ryhmitytään muotoon ja josta lähdetään liikkeelle kohti sankariristiä **klo 11.45**.

Kuoro kokoontuu Rastapolulle ja siirtyy sieltä pääristin Viinikan puoleiselle sivustalle **klo 11.50**.

Soittokunta ryhmittyä suoraan pääristin Kalevantien puoleiselle sivustalle **klo 11.50**.

Ryhmittäminen hautausmaan pääportilla:

Ryhmittymisen pääportilla ja siirtymisen ristinaukiolle johtaa Tampereen Reserviupseerit ry:n määräämä upseeri. Liikkeellelähtö hautausmaan pääportilta tapahtuu **klo 11.45**.

Pääportilla ryhmitetään seuraavaan järjestykseen:

- Suomen lippu lippuvartioineen.
- Lippulinna ilman lippuvartioita.
- Kaatuneitten omaiset
- Sotainvalidit
- Sotiemme veteraanit (sota- ja rintamaveteraanit, rintamanaiset)
- Sotilaspojat
- Reservin upseerit ja –aliupseerit, sinibaretit ja kiltajärjestöt
- Partiolaiset
- Muut järjestöt

Muodostelma ryhmittyy **osastoittain kolmijonoon** pääportin ulkopuolelle. Lippulinna ilman lippuvartioita ryhmittyy pääportin sisäpuolelle kolmijonoon yllä esitetystä marssijärjestyksessä.

Liput:

Ristinaukion kiinteän liputuksen asettaa **Tampereen ev-lut.seurakuntayhtymän ao. yksikkö**.

Seremoniamuodostelman kansallislipun ja sille kaksi lippuvartiota airutnauhoin asettaa **Tampereen Reserviläiset ry. Kansalaisjärjestöt ym.** asettavat lippulinnaan kukin oman lippunsa lipunkantajineen mutta ilman lippuvartioita.

Ristin aukiolle saavuttaessa Suomen lippu jää sankarihauta-alueen eteläkulmaan odottamaan sankariristin eteen siirtymistä.

RYHMITYS KALEVANKANKAAN SANKARIHAUDALLA**Ristinaukion seremonian komentaa Tampereen Varuskunnan määräämä upseeri.**

Kansalaisjärjestöt ryhmityvät hautausmaan pääportilta tullessa tulojärjestyksessä pääristiä vastapäätä olevalle etelä-pohjoissuuntaiselle käytävälle seremonian johtajan ohjauksen mukaisesti.

Tampereen Varuskunnan, Tampereen Seudun Kaatuneitten Omaiset ry:n, Tampereen kaupungin, Tampereen ev-lut. Seurakuntayhtymän, Sotainvalidien Veljesliiton Tampereen Osaston, Tampereen Sotaveteraanien Huoltoyhdistys ry:n ja Pirkanmaan Lottaperinne ry:n edustajat (yksi henkilö kustakin) asettuvat paikoilleen pääristille johtavan käytävän Viinikan puoleiseen laitaan **viimeistään klo 11.50** sivulla 6 olevan kaavion osoittamalla tavalla.

Seppel partiot (kolme henkeä kussakin partiossa) ryhmittyvät pääristille johtavan käytävän Kalevantien puoleiseen laitaan lippuvartion oikealle puolelle **viimeistään klo 11.50**. järjestyksessä 1) Karjalaan jääneiden vainajien muistokivelle, 2) V. 1918 vakaumuksensa puolesta kaatuneiden haudalle, 3) V. 1918 kaatuneiden vapausoturien haudalle, 4) Ruotsalaisen prikaatin muistokivelle sivun 6 kaavion osoittamalla tavalla.

Nelihen kisen **kunniavartion** sankarihaudalle asettaa **Tampereen Varuskunta**. Vartion tulee olla paikallaan **klo 11.50**.

Äänentoistolaitteet (mikrofonit puheen pitäjälle ja seppelen laskijoille) tilaisuuteen asettaa **Tampereen Varuskunta**.

SEPPELEET

Tampereen Kansalaisjuhlatoimikunta tilaa Ilkon Kukka Oy:ltä kaksitoista (12) havuseppelettä nauhoineen Kaatuneitten muistopäivän tilaisuuksia varten. Kalevankankaan hautausmaan yhteyshenkilö on työnjohtaja Juha Katajamäki, puh 050 518 4876 ja sähköposti: juha.katajamaki@evl.fi

Sinivalkoisiin seppelenauhoihin tulee seuraavat tekstit:

1. nauha:

"Sotiemme 1939-45 Sankarivainajien muistoa kunnioittaen"

2. nauha:

"Tampereen kaupunki, Puolustusvoimat, ev-lut seurakuntayhtymä, ortodoksinen seurakunta, yliopistot ja oppilaitokset sekä kansalaisjärjestöt"

Ilkon Kukka Oy:tä pyydetään toimittamaan seppeleet nauhoineen hautausmaille seuraavasti:

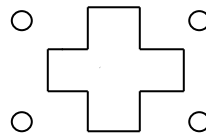
• Kalevankangas, hautausmaan toimisto	5 kpl
• Aitolahden uusi kirkko (Huom ! 6.12. vanha kirkko)	2 "
• Teiskon kirkko	1 "
• Messukylän kirkko	3 "
• Lamminpään kappeli	1 "
	Yht. 12 kpl

Lisäksi Kalevankankaan hautausmaan toimistoa pyydetään toimittamaan kuusi kappaletta seppelelineitä seppelien yhteydessä Kalevankankaan sankarihaudalle klo 11.00 mennessä: neljä seppelipartioiden seppelille ja yksi sankariristin seppelille sekä yksi "lyhytjalkaisempi seppeleline" sankariristin reunakiveykselle sankariristin seppelen laskua varten.

**RYHMITTYMINEN KALEVANKANKAAN SANKARIRISTILLE KAATUNEIDEN
MUISTOPÄIVÄN KUNNIAKÄYNTIÄ JA SEPPELEENLASKUA VARTEN**

Soittokunta

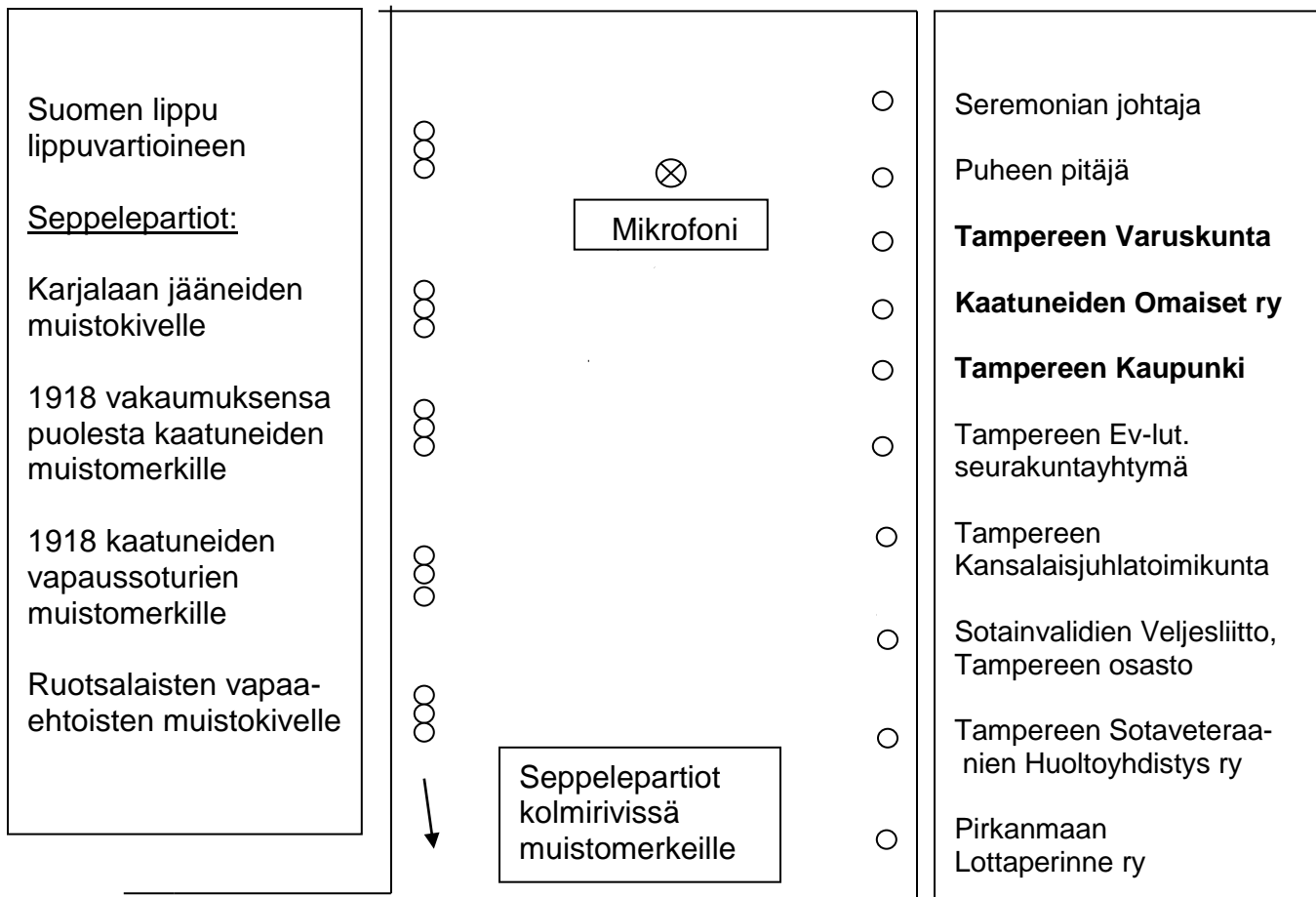
Kuoro

Kunniavartiomiehet

Mikrofoni

Suomen lipun odotusalueelle 20 m

Lippurivistö,
jonka takana järjestöosastot

Lippurivistö,
jonka takana järjestöosastot

YLEISÖ SANKARIHAUTOJEN SIVUSTOILLA

KUNNIAKÄYNTI JA SEPPELEENLASKU KALEVANKANKAALLA

Seremonian johtajan komennoilla Suomen lippu siirtyy odotuspaikaltaan pääristille johtavan käytävän Kalevantien puoleiseen laitaan **klo 11.59**. Lipun asetuttua paikalleen seremonia suoritetaan seremonian johtajan komentojen mukaan alla olevan ohjelman mukaisesti:

SUOMEN LIPPU SAAPUU

VON KOTHEN: HYMNI

Soittokunta

PUHE

KUOROLAULUA

Kuoro

RUKOUS

VIRSI 579: 2,3

Soittokunta, kuoro ja yleisö.

SEPPELEEN LASKU SANKARIHAUDALLE.

Tampereen Varuskunta, Tampereen kaupunki, Tampereen Seudun Kaatuneitten
Omaisry

NARVAN MARSSI.

Seppelipartiot lähetetään matkaan.

SUOMEN LIPPU POISTUU

Pääseppelen laskun suorittavat Tampereen Varuskunnan, Tampereen kaupungin ja Tampereen Seudun Kaatuneitten Omaisry:n edustajat (yksi henkilö kustakin). He siirtyvät seppelen kanssa seremonian johtajan komennoilla pääristin eteen, suorittavat seppelen laskun ja palaavat takaisin paikoilleen.

Järjestöliput suorittavat seremonian aikana tervehdyksen 1) Suomen lipun saapuessa paikalleen seremoniamuodostelmaan ja tilaisuuden lopussa Suomen lipun poistuessa seremoniamuodostelmasta ja 2) pääseppellettä laskettaessa. "Rukouksen ajan" järjestöliput ovat rukousasennossa. (Tervehtiminen, kts. s. 9-10)

Sepeleen laskijoiden palattua paikoilleen aloittaa soittokunta Narvan marssin, jonka alkaessa sepelepartiot lähetetään muistomerkeille seremoniaa johtavan upseerin komennolla.

Sepelepartioiden poistuttua ristin aukiolta tilaisuus päättyy ja järjestöt poistuvat ristinaukiolta komentojen mukaan Suomen lipun ja lippulinnan johtamina osastoittain ja hajaantuvat.

SEPPELEPARTIOT KALEVANKANKAALLA

Seuraavia järjestöjä ja yhteisöjä kehoitetaan nimeämään edustajansa Kalevankankaan hautausmaan sepelepartioihin alla olevan ohjeen mukaisesti. Heidän tulee saapua **klo 11.50** mennessä paikoilleen sivun 6. kaavion mukaisesti. Sepeleet ovat valmiina sepeletelineissä sepelepartioiden paikoilla. Seremonian ajaksi sepelepartiot asettuvat ristinaukiolle. Kussakin partiossa tulee olla kolme henkilöä.

V. 1918 kaatuneiden vapaussoturien haudalle:

Vapaussodan Tampereen Seudun Perinneyhdistys ry, Tampereen Reserviupseerit ry ja Tampereen Reserviläiset ry.

V. 1918 vakaumuksensa puolesta kaatuneiden haudalle:

Tampereen kaupunki, Tampereen ev.lut.seurakuntayhtymä ja Tampereen Sosiaalidemokraattinen Kunnallisjärjestö ry.

Karjalaan jääneiden vainajien muistokivelle:

Tampereen Karjala-seura ry/Hervannan Karjala-Seura ry, Tampereen ortodoksinen seurakunta ja Tampereen Seudun Viipurilaiset ry.

Ruotsalaisten vapaaehtoisten muistokivelle:

Tampereen ruotsalainen seurakunta, Tampereen Reserviupseerit ry ja Tampereen Seudun Sotilaskotiyhdistys ry.

MUISTOTILAISUUDET TAMPEREEN MUILLA HAUTAUSMAILLA

Aitolahden, Messukylän ja Teiskon hautausmailla järjestetään muisto- ja sepeleenlasku-seremonia heti päiväjumalanpalveluksen päätyttyä. **Lamminpään hautausmaalla** järjestetään hartaus- ja sepeleenlasku-seremonia klo 12.00. Erikseen paikallisesti sovitut henkilöt laskevat sepeleet.

YMPÄRISTÖ

Ympäristön siisteydestä seremonioiden suorituspaikoilla huolehtii Tampereen ev-lut. Seurakuntayhtymän ao. yksikkö.

TIEDOTUS

Kansalaisjuhlatoimikunta toimittaa kutsun ja tämän ohjeen tamperelaisille kansalaisjärjestöille, laitoksille ja viranomaisille erillisen jakeluluettelon mukaisesti.

Kansalaisjuhlatoimikunta ilmoittaa tilaisuudesta ilmoituksella Aamulehdessä.

Tampereen Varuskunnan sisäisestä ohjeistuksesta ja tiedotuksesta vastaa Varuskunnan päällikkö.

Yleisöä varten laadittuja käsiohjelmiä jaetaan Kalevankankaan hautausmaan porteilla Tampereen Seudun Kaatuneitten Omaiset ry:n toimesta.

JÄRJESTÖLIPPUJEN KÄSITTELYOHJEET SANKARIHAUDALLA

YLEISTÄ

Tämän ohjeen tarkoittamassa seremoniassa järjestöliput suorittavat seremonian aikana tervehdyksen 1) Suomen lipun saapuessa paikalleen seremoniamuodostelmaan ja tilaisuuden lopussa Suomen lipun poistuessa seremoniamuodostelmasta ja 2) pääseppelettä laskettaessa. 3) ”Rukouksen ajan” järjestöliput ovat rukousasennossa.

Lippua kannetaan pystysuorassa, vartalon keskiviivan kohdalla. Jos on pitkä matka tai kova tuuli, niin kannattaa käyttää kantohihnaa, joka sijoitetaan vasemman olkapään yli.

Lippua kannetaan siten, että vasen käsi on ylempänä, kyynärvarsi hieman yläviistossa ja oikea käsi luontevalla kohdalla alempana.

Siviilipukuiset Suomen lipun lippuvartijat käyttävät sinivalkoisia airutnauhoja.

LIPPUOTTEET

Lipunkantaja ja lippuvartijat noudattavat haudalla annettavia komentoja.

Lippu nostetaan kantoasentoon (mahd. kantimeen) komennolla: OLALLE (KANTOASENTOON) – VIE.

Lippu viedään ”jalalle” komennolla: JALALLE – VIE. Tällöin lippu lasketaan maahan pystysuoraan, oikean jalkaterän ulkopuolelle.

Komennolla: LEPO ottavat lippuvartijat ja -kantaja kapean haara-asennon.

Komennolla: ASENTO tai RUKOUSASENTO tai LAKKI PÄÄSTÄ ottavat lippuvartijat ja -kantaja aina asennon. Komennon ollessa RUKOUSASENTO tai LAKKI PÄÄSTÄ siirtää lipunkantaja lisäksi lipun jalkaterien väliin pitäen sen pystyasennossa. Komennon ollessa LAKKI PÄÄSTÄ ottavat lippuvartijat ja -kantaja lakin oikealla kädellä päästään ja asettavat sen vasempaan käteen, lakin selkäpuoli eteenpäin, lippu oikealle.

Kehoituksella: RUKOILKAAMME kallistaa lipunkantaja lipun oikealla kädellä eteenpäin (tangon kanta pysyy maassa).

Rukouksen päätyttyä (esim. AAMEN) nostaa lipunkantaja lipun pystyasentoon. Komennolla: LAKKI PÄÄHÄN siirretään lakki oikealla kädellä päähän. Lisäksi Lipunkantaja siirtää lipun oikean jalkaterän ulkopuolelle pystysuoraan. Sen jälkeen tulee komento: LEPO.

KUNNIANOSOITUS

Sankarihautatilaisuuksissa järjestölippu tervehtii saapuvaa ja poistuvaa Suomen lippua sekä seppelettä laskettaessa.

Komennolla: SUOMEN LIPPU SAAPUU – HUOMIO nostaa lipunkantaja lipun eteensä pystysuoraan (ylös maasta) ja jatkokomennolla – KATSE OIKEAAN PÄIN kääntyy lipunkantaja etuoikeaan ja ottaa pienen askeleen vasemmalla jalalla sekä kallistaa lipun 45 asteen kulmaan. Komennolla: KATSE ETEEN – nostetaan lippu pystysuoraan vartalon eteen – ja PÄIN sanalla lasketaan jalalle.

SUOMEN LIPUN poistuessa menetellään aluksi kuten edellä. Kun lippu on ohittanut rivistön Kalevan tien puolelle, nostetaan lippu pystysuoraan. HUOM! Jos tilaisuus jatkuu ohimarssilla EI huomionosoitusta tehdä lipun poistuessa.

Kunnianosoituksen ajankohta ja kesto voidaan määrittää sovitusti lyhyemmäksi ajaksi tilaisuuden paikallisen tilankäytön olosuhteiden vuoksi.

Sepelettä laskettaessa toimitaan muuten komennon mukaan, mutta – juuri laskun hetkellä – kallistetaan lippu n. 3 sek:n ajaksi 45 asteen kulmaan ilman

komentoa. Lippuvartijat ja lipunkantaja tai lippulinna eivät suorita kunnianosoitusta marssin aikana. Sen tekee vain lippulinnaa johtava henkilö.

Sääntöön on muutama poikkeus, jotka eivät kuitenkaan tule kysymykseen kansalaisjuhlien järjestelytoimikunnan järjestämissä tilaisuuksissa. Lippu ei saa koskettaa maata.

MUUT OHJEET

Pukeutuminen:

Lippujen kantajilla ja lippuvartijoilla tumma puku ja säätilan mukaan tumma päällystakki ja tummat housut/hame, mustat kengät, asuun sopiva päähine sekä tummat nahkakäsineet.

Muilla tilaisuuden luonteeseen soveltuva asu.

Kaatuneitten Muistopäivä on vakiintunut liputuspäivä, jolloin toimeenpannaan **kaupungissa yleinen liputus**. Lippu pidetään salon latvassa koko päivän. Lippu on pyrittävä nostamaan aamunkoitteessa kello 8 ja laskemaan auringon mennessä mailleen, kuitenkin viimeistään kello 21.

Siviilihenkilöt kantavat kunniamerkkejä päällystakissa.

LISÄTIETOJA:

Puheenjohtaja Jorma Suonio, 0400-323 250, jorma.suonio@tampere.fi tai sihteeri Seppo Koivumäki, 040-5560380, seppo.koivumaki@elisanet.fi